

Ndreko Rino

*ZAMBAKË
TË KUQ*

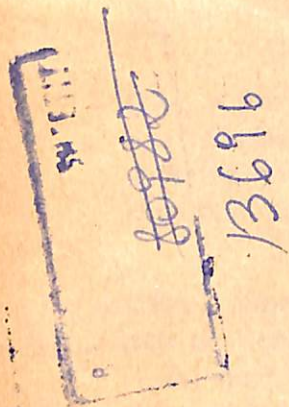
vjersha

834-1
R 76.

Ndreko Rino

**ZAMBAKË
TË KUQ**

vjersha

Redaktor

PERIKLI JORGONI

Bisedë me Drinin

- Ç'ke, o lumë, o lumë i gjatë,
që po vjen i turbulluar?
— Plot tri herë për pak mote
udhën time kam ndërruar.
- Ç'ke, o lumë, o lumë i thellë,
nga të vjen kjo zhurmë e madhe?
— Rrjedhën time ma kanë prerë
këto diga sa tri male.
- Ç'ke, o lumë, o lumë plot dallgë,
mos na qenke zemëruar?
— Jo, poet, të dukem ty,
unë vij duke kënduar.

Eja, pra, këndofsh gjithmonë!
Kënga jote — dritë e artë,
ngulen flamujt e fitores
përngaherë dhe më lartë.

Fjala e ngrohtë e Partisë

Prilli ishte pesëmbëdhjetë,
eh, ç'tërmet i madh që ra!
Edhe foshnjëzat u drodhën,
thoshe toka dysh u nda.

Shpejt Partia lëshoi thirrjen
nga Bistrica, te Valbona,
të gjithë në këmbë u ngritëm,
njësh u lidhën zemrat tona.

Dhe u sulëm, derdhëm djersën,
si dje gjakun në beteja,
e me vrulle heroike
bëmë mjaft fshatra të reja.

Frymëzim e forcë na fali
fjala e ngrohtë e Partisë;
jo, nuk ka tërmet në botë
t'i tundë bijtë e Shqipërisë!

Ç'ka Valbona e kaltër

Ç'ka Valbona e kaltër,
pse është egërsuar?
Vallë, cili trim
vdekjen ka përçmuar?

Emrin po ia thotë
këngë e trimërisë,
qenka Ramë Sadria,
biri i malësisë!

Bjeshka shushurin,
shushurin Valbona,
s'ka të reshtur kënga,
endet larg jehona.

Larg në kohë e breza
do të rrojë ajo,
do na sjellë në sy
trimin tonë hero.

Emrin kufitar
meriton me nder,
përmbi diversantët
ngjalli vetëm tmerr.

Ti, buçit, o këngë,
në male e brigje!
Kufitarët janë
shqipe nëpër shtigje.

Shqipe është Rama,
shqipe në murlan,
se heronjtë kurrë
vdekje, jo, nuk kanë!

Rrojnë e mbajnë zgjuar
shtigjet edhe shpatet,
në jetën e popullit
jeta e tyre zgjatet.

Dimër i vitit 1944

Bora binte me shtëllunga,
era çirrej si e marrë,
partizanët mes tufanit
këngës fort ç'ia kishin marrë!

— Dil, moj nëno, — thirri djali, —
dil të shohësh sa shumë janë!
Është shpifje tradhëtarësh
se s'kanë mbetur partizanë. —

— Dola, bir, të keqen nëna!
Zemra mal më bëhet sot.
Le të grijnë korbata ç'të duan!
Diellin s'e mbulojnë dot!

Pas rrebeshit e furtunës
dhe më bukur ai ndrin;
po afrohet Dita e Madhe,
mu në prag kemi lirinë! —

Të gjithë djem azganë

Brigadës së 24-t Sulmuese

Sot po qesh mal' i Gjalicës,
Drini i Zi me të vëllanë,
petka feste kanë veshur
Shtiçen, Nangë e Kolosian.

Dhe faqet e Kallabahut,
Kalaja bashkë me Surojnë.
Luma, Borja Shishtaveci,
që të gjithë sot gëzojnë.

Hapet lajmi si rrufeja,
në Bicaç, në një lëndinë,
bijtë e Lumës e të Kukësit
sot po formojnë njësinë.

Ngrehu, o Ramadan Zaskoçi,
të shohësh nipat, djemtë azganë,
si luftojnë buzë Drinit,
te Kulla si lënë namë!

Jo, Brigada s'e ndal hapin,
sulen trimat nëpër shqotë,
që nga Kukësi në Tiranë,
që nga Shkodra gjer në Hot.

Dhe drejt Alpeve përpjetë,
ajo çan në suferinë,
vdekjen t'i sjellë armikut,
edhe popullit lirinë.

Yll në mes të yjeve

Biri i Veleshnjes,
Zylyftar, vëlla,
qysh i ri maliherin
hodhe ti në krah.

Maleve të thirri
zëri i Shqipërisë,
Zylyftar Veleshnja,
djalë i vegjëlisë!

Ti për mëmëdhënë
kurrë s'u kurseve,
plot duf më njëzetën
pushkën ç'e rrëmbeve!

Mbi armiqtë qena
derdhe plumba shumë,
si zgalem i shpejtë
ishe në furtunë.

Ç'të ndoqi Zogolli,
pas kufirin le,
po me mendje e zemër
mbete në atdhe.

Ndaj sërish u ktheve,
Zylyftar, o trim,
do të kish atdheu
përsëri kushtrim!

Kur më 8 Nëntor,
yje mbi ne ndritën,
populli, Partia,
pranë të thërritën.

Pushkën prapë e zbraze
ti, në vijë të parë,
yll në mes të yjeve,
trim, o Zylyftar!

Nënës veterane

Mëmëzë e dashur,
ballin mbushur rrudhë,
fëmijninë e varfër
s'e harroj dot kurrë.

Sa u rrita pakë,
mbusha dymbëdhjetë,
ty t'u bëra krahë
në punë e në jetë.

Së bashku punonim
në fushë e në arë,
të dy korrnim grurë
nëpër agallarë.

Të dy ishim pranë,
ku lufta kërciste,
unë partizan
e ti aktiviste.

Dhe erdhi liria
me yllin në ballë,
po prapë Partia
na deshi ushtarë.

Dhe s'u lodhëm kurrë
tok duke punuar,
se gjithçka nga rrënjët
na duhej ndryshuar.

Po një ditë ike
si drita në mbrëmje...
Ty në shpirt të kam,
të sjell shpesh në mendje.

Dhe ta dëgjoj zërin
shpesh në ëndërrime,
nënë duararta,
nënë zemërtrime!

Gaz dhe hare

Shkuan vite plot përpjekje,
vendi qesh si nuse e re,
nga e nisëm këtë udhë
s' e harrojmë kurrë ne!

Rronim ndër kasolle kashte,
nëpër zheg e nëpër shi,
na shtypte xhandar e bej,
dhe punonim si çifçi!

Dhe në gji mblidhej urrejtja
si një det plot me furtunë,
na rëndonte skllavëria,
ajo shtypje, ajo dhunë!

SHITE
~~8098~~
13696

Ndaj shpërtheu nga dheu stuhia,
krisi pushka për çlirim,
u ngrit bujku e punëtori,
të mos kishte më mjerim!

Tani rrojmë të gëzuar
në atdheun tonë të lirë,
ku ke gaz që të punosh
plot me vrull edhe dëshirë.

Dhe nga shpirti buron kënga
dhe si zogu fluturon,
e dëgjon guri, dhe dheu
çel sythe e lulëzon!

Ndrin ngado kjo lumturi,
që na solli ne Partia,
pleqëria flaket tutje,
gaz, hare njeh Shqipëria!

Fshatit tim

Fshatin tim të dashur,
vendin ku kam lerë,
e kujtoj me mall,
e kujtoj ngaherë.

Me shtëpi përdhese,
(jetë, o jetë e shkretë!),
pak përshesh me dhallë,
pakëz bukë e qepë.

S'e harroj aganë,
as dhe taksidarët,
kur në derë trokitnin,
kishin pas xhandarët.

Fushës para fshatit,
sa vinte pranvera,
bridhnim këmbëzbathur
si oqiçë, shqerra.

Dimrave të egër,
me dëborë, acar,
mbledhur rrotull verës
me një dorë zjarr.

«Eh, behari është
mik për fukaranë!» —
gjithnjë ballëvrenjtur
thoshin pleqtë tanë.

Fshatin tim të dashur
shpesh e vizitoj,
vegjëlinë tonë
nxënësve u tregoj.

Yje të pashuara të lirisë

Pranë tyre jemi çdo 5 Maj,
plot nderim nën qiellin tonë të lirë,
dhe në zemrat tona çel petalet
mall i bijve tanë më të mirë.

Ngrihuni, vëllezër, pak në këmbë,
shiheni ju nuse Shqipërinë,
gjaku juaj është në flamur,
ëndrrat tuaja kudo na ndrijnë!

Yll karvani në kufi

*Kushtuar pesë kufitarëve dëshmorë të
Dobërdolit*

Bardhok Jaku, djalë pukjan,
u prin shokëve në ballë...
Janë pesë djem petritë,
që ecin nëpër murlan.

Egërsohet moti shumë,
era çirret si e marrë,
por ata mes borës çajné.
të zënë shtegun sa më parë.

I sheh Qafë e Ali Çelës
tek nxitojnë, e bën çudi,
«Kësi trimash, — sikur thotë, —
rrallë njohën sytë e mi!»

Bredh murlani nga Sublica
e gjer tej në Dobërdol...
Eh, s'tregohet dot me gojë!
Fol, moj zemra ime, fol!

Kufitarët që të pestë
drejt detyrës heshtas çajnë,
i dëftejnë murlanit gjoksin,
përmbi shpinë ortekët mbajnë.

Kufitarët që të pestë
dhanë jetën në rini,
heroizmi i tyre mbetet
yll karvani në kufi.

L o l ë s

(Dëshmoret Floresha Myteveliu)

Porsi lule, Lolë, ishe,
kur na erdhe në brigadë,
vajzë e vogël, debatikase,
syshkëndijë e zemërzjarrtë.

Dibra kurrë s'të harron
qysh u sule si rrebesh,
përkrah trimave shqiponjë,
moj e vogëla Floreshë!

Plumb i snajperit barbar
gjoksin tejpertej e shpoi,
porse sulmin tënd të vrullshëm
s'pati forcë ta ndalojë.

Me trupin mbushur me plagë,
u turre pa ndjenjë frike,
deshe si Selam Musai
topin ta zije për gryke...

Por të zunë e të mbyllën
në një burg, në Strugë, trime!
Në tortura të munduan,
me kamxhik e me mundime.

Goja kyçur, sytë s'flisnin!...
Dridhej frici skuqur flakë,
thosha: «Kjo vajzë komunizmin
e ka të tretur në gjak!»

Prandaj ti, dhe pas kaq motesh,
në mes nesh mbetesh e gjallë,
lule e kuqe e lirisë,
trimëreshë me yll në ballë!

«*Avanti, Giovani!*»¹⁾

Terzilio Kardinalit –

Ky zë i njohur dhe kjo thirrje
kanë mbetur gjallë në kujtesë,
imazhin tënd, o Kardinal,
jo, kurrë koha s'do ta tresë!

E ruajnë thellë zemrat tona,
malet e shtigjet nga kalove;
e ruajnë shokët partizanë,
se krah për krah me ta luftove!

---

1) Përpara, djema!

Kjo këngë e thjeshtë buron vetë,
ndaj ty ta falim me nderim,
me bujarinë arbërore,
si për një mik, si për një trim!

Na lidhi bashkë ideali,
na lidhi lufta në një front;
na lidhi gjaku i kulluar
që derdhe ti, i shtrenjti shok!

Na del përpara ashtu i qeshur,
duke çarë shtigjet përpjetë,
«O shokë, — thoshe, — veç mes jush
e gjeta rrugën e vërtetë...»

Si trim luftove në Çereneç,
me një beretë përmbi brez,
dhe shall i kuq i partizanit
ej, ç'nur të kish atë mëngjes!

U hodhe... zëri të gjëmoi:
«Avanti!» — thirre gjithë zjarr,
por plumb i hidhur i armikut
ta preu sulmin, Kardinal...

T'u mblodhën shokët të të ngrinin,
e ti u the të fundit fjalë:
«Avanti, giovani, e mos më qani,
se unë po vdes për ideal!...»

Ti ishe zog shqiponje

Heroinës së Popullit Ylbere Bilibashi

Në udhët e vështira
të luftës së gjatë
lëshonte dritë agimi
gjithnjë për ne Partia,
ndaj hapi yt përherë
kish siguri, o bijë,
ndaj ty të buzëqeshte
me gaz ngado liria.

Ti mbete shoqe e denjë
në rreshtat e lavdisë,
e shpejtë-o-suferinë,
e dimrit si burbuqe,
ti, porsì lulja e parë

që lajmëron pranverën,
tregoje se ish afër
liria jonë e kuqe.

Dhe rritej-rritej-rritej
më shumë besimi yt,
të ardhmen qartë e shihje,
mes ngricash, tek po lindte,
kur kriste pushka jote
ndër gërxhe me furi,
e kur ajo zemër e vogël
për hasmin s'desh t'ia dinte.

Ti zog shqiponje ishe
në malet tona të lashta,
ti zog shqiponje ishe
gjer larg-o, në Deçan;
t'u sulën me rrëmbim
një ditë armiqtë e egër,
por shpinën tënde, jo,
një çast ata s'e panë.

Tek mbete e përgjakur,
e shtrirë në dëborë,
me ashpërsi vështrove
tre qentë, tre nazistët,
thërrite «Poshtë fashizmi!»

me gjithë forcën e shpirtit,
thërrite «Nuk i tremben
as vdekjes komunistët!»

Dhe heroizmi yt
në histori u shkrua
me gjakun tënd të pastër,
të kuq e të kulluar;
përpara sysh të kemi,
gjithnjë tani, moj lule,
ashtu të bukur, trime,
si shqipe krahëshkruar!

Në rrugët tona ndrin

E varfra jeta jonë,
nga hallet e rënduar,
sa herët, Gjok', o lule,
të kishte burrëruar!

Kur bije mbi nazistët,
rrufeja sikur binte,
e zjarra armë në duar
sa rreptë shkrepëtinte!

U sule si fajkua
atë mëngjes nëntori,
por gjoksi yt i flaktë
një breshër plumbash mori.

S'u dhe, në këmbë qëndrove,
armiqve prapë iu sule,
flamurin për fitore
një mal më lart e ngule.

U drodh i gjithë vendi,
kur lajmi u shpërnda
se Gjoka s'është më,
se Gjoka jetën dha.

Sa vite kanë rrjedhur,
o Gjok', qysh atëherë...
Është bërë Shqipëria
si kopshti në pranverë.

Në rrugët tona ndrin
si dielli i pastër sot
dhe gjaku që ti derdhe
atë të ashpër mot.

Goxho Ali Nikaj

Ish një yll që shkrepëtiu
qysh në Vlorë, më dymbëdhjetën,
Goxho Nikaj ia thonë emrin,
s'e kurseu kurrë jetën.

Lab i thjeshtë, ndonëse plak,
pushkën kapi përsëri,
drita e dritës së Partisë
iu ndez flakë e zjarr në gji.

Nëpër rreshtat partizanë
prapa djemve një herë s'mbeti,
e në vijë të parë të sulmit
forcë të riu gjithnjë gjeti.

Dhe te djali i Goxhos rridhte
lirshëm-lirshëm veç gjak trimi;
në Brigadë të Pestë ish plaku,
në të Parën qe Selimi.

Aq sa larg, aq edhe afër,
me një zemër, ideal,
gati tok ta jepnin jetën,
pa merak, si babë e djalë.

Dhe e dhanë duke qeshur,
në një këngë të dy rrojnë,
nëpër festa e fitore
at' e bir me ne gëzojnë.

Asim Zenelit

Dhe rrodhi një këngë si uji i Vjosës,
dhe hyri në zemrat tona nëpër gjak.
Me emrin tënd ne ecëm nëpër shtigje,
me ty u hōdhëm në tym e në flakë.

Dhe nuk e harruam ta këndojmë këngën:
«Një zë po del nga gryka e Mezhgoranit»,
gjersa një ditë të bukur të nëntorit
lirinë e zbritëm lart nga maja e malit.

Sërish këndojmë me zë të plotë këngën:
«Shoku Asim del jashtë nga istikami».
Ti ike, edhe mbete midis nesh
një bir i mirë i këtij vatani.

Për ty, komisar

Unë, Shemja, që ti e doje shumë,
e dru mbaja kaq vite me gomar,
marr në duar kalemin që të shkruaj
një këngë për ty, o shoku komisar!

Me ato shkronja që ti më mësove
shteg me shteg rreth zjarrit partizan,
përmbi letër i radhit këto vargje
siç radhitnim fishekët në gjerdan.

Dhe shkruaj e shkruaj, por dot nuk i them
të gjitha ç'më ndien zemra para bustit tënd,
tok me lulet që solla në shenjë kujtimi për ty,
po lë, komisar, si kujtim këtë këngë!

Lumja unë

Nënës së partizanit dëshmor

Er dhën shokët e të thanë:
«Djali yt në luftë ra...»
Ti vështrove tej nga mali
e u ktheve nga ata.

«Pra, hə, djema, më tregoni,
bir i nënës si luftoi?
Plumbi mu në ballë e mori
apo prapa e qëlloi?»

T'u përgjigjën me një zë:
«Jo, nëno, e kishe burrë.
Nuk u tund nga istikami,
syri tër s'ia bëri kurrë...»

Ngrite kokën ti sërishmi
me vështrimin tej nga mali,
«Lumja unë, — pëshpërite, —
ma ka zbardhur faqen djali!»

«Hallall gjirin, — u the shokëve, —
hallall bukën, dashurinë!
Birin tim me lot s'e qaj,
se m'u vra për Shqipërinë.»

Çerçiz Topulli

Një lajm i hidhur u dha,
Çerçiz Topulli u vra.
Vranë Çeço kapedanë,
plumbi ku e mori vallë?

Ra e ra theror si burrë
trimi që nuk u tremb kurrë.
Për të e për Mustafanë¹⁾
me ligje malet seç qanë.

---

1) Mustafa Qulli

Trego ti, moj Mashkullorë,
si luftoi me armë në dorë?
Sopot, Lekël, Lunxhëri,
ku s'u shkrep koburja e tij!

Ai rron mbi male e kodra,
nga Gjirokastra, te Shkodra.
Majë mbi çdo majë të lartë,
Çeço trimi zemërzjarrtë!

«Çeçoja revol' me dhjetë,
shtiu shtatë e vrau tetë.»

Pashko Vasës

Ditën e sjelljes së eshtrave në atdhe

Porsi nuse e stolisur
nga Kalaja del Rozafa,
për t'i dhënë lajmin Shkodrës
se po kthehet Pashko Vasa.

Vjen poeti i «Shqipnisë»,
vjen krenar dhe po gëzon,
si në maj toka mëmë
tejmbanë lulëzon.

Hyn në odën e kuvendit,
prej nga iku aq i ri...
Eh, që s'çohet dot në këmbë!
Eh, që prapë të flasë s'di!

Vasha-yje e djem petritë
radhas vijnë ta nderojnë,
ç'mallëngjim në zemra kanë!
Sa shumë duan t'i tregojnë!

Porsi nuse e stolisur
nga Kalaja del Rozafa,
për t'i dhënë lajmin Shkodrës
se po kthehet Pashko Vasa.

Çohu, trim!

Çohu, trim, Hasan Prishtina,
na ke nipër, jemi ne.
na dërgoi te ti Partia,
të të marrim në atdhe.

Këto lule i këputëm
në lulishtet, në Tiranë,
erë të ëmbël Shqipërie,
erën e atdheut kanë.

Ndenje shumë në dhe të huaj,
rrodhën vite, s'të kemi parë,
baltën e atdheut tënd
mall' i zjarrtë ç'e ka marrë!

Shqipëria dhimbje ndjeu,
kur të vrau në Selanik
mbreti djall Ahmet Zogolli
me lakejtë, o kreshnik!

Lule, trim, Hasan Prishtina!
jemi nipër, jemi ne,
bashkë me dëshmorët e tjerë
të mban populli në atdhe!

PASQYRË E LËNDËS

Bisedë me Drinin	3
Fjala e ngrohtë e Partisë	5
Ç'ka Valbona e kaltër	7
Dimër i vitit 1944	9
Të gjithë djem azganë	11
Yll në mes të yjeve	13
Nënës veterane	15
Gaz dhe hare	17
Fshatit tim	19
Yje të pashuara të lirisë	21
Yll karvani në kufi	22
Lolës	24
«Avanti, Giovani!»	26
Ti ishe zog shqiponje	29
Në rrugët tona ndrin	32
Goxho Ali Nika	34
Asim Zenelit	36
Për ty, o komisar	38
Lumja unë	39
Çerçiz Topulli	41
Pashko Vasës	43
Çohu, trim!	45

Rino, N.

Zambakë të kuq. Vjersha. [Red.: P.
Jorgoni], T., «Naim Frashëri», 1982.

48 f.

(B.m.) dhe

(B.v.): 891.983-1

R 76

Tirazhi 1500 kopje

Format 70x100/32

Stash 2204-79

Shtypur KOMBINATI POLIGRAFIK, Shtypshkronja e Re
Tiranë, 1982.